

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 132/2021-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Igorom Cibulom, advokátom, Hrabový chodník 4, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 To 116/2016 z 25. januára 2017 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Tdo 43/2017 zo 7. apríla 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. septembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenia svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami všeobecných súdov označených v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých uznesení vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) z 30. augusta 2016 uznaný za vinného v bode 2 obžaloby za obzvlášť závažný zločin lúpeže spolupáchatelstvom podľa § 20, § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 3 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 11 rokov, zároveň mu bol uložený ochranný dohľad na dobu 1 roka, bol zaviazaný

nahradiť poškodenej VÚB, a. s., škodu vo výške 25 000 eur. Za skutok v bode 1 a skutok v bode 3 obžaloby bol sťažovateľ oslobodený.

3. Proti odsudzujúcim výrokom rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, ktoré krajský súd napadnutým uznesením zamietol.

4. Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnutým uznesením tak, že dovolanie odmietol.

5. Najvyšší súd v rámci skúmania námietok sťažovateľa poukázal na to, že pachová stopa ako dôkazný prostriedok nie je výslovne upravená v zákone č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Získavanie pachových stôp a výkon pachovej identifikácie upravujú interné predpisy – nariadenie prezidenta Policajného zboru č. 10/1998 z 25. mája 1998 o metóde pachových konzerv (ďalej len „nariadenie“), nariadenie prezidenta Policajného zboru č. 4/2004 z 9. februára 2004, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie prezidenta Policajného zboru č. 10/1998 o metóde pachových konzerv (ďalej len „zmeňujúce nariadenie“), a Prevádzkový poriadok a metodické pokyny k výcviku a výkonu pachovej identifikácie (ďalej len „prevádzkový poriadok“), pričom citoval relevantné ustanovenia týchto interných predpisov.

6. Pri skúmaní zákonnosti vykonania pachovej identifikácie najvyšší súd vychádzal zo zápisnice o obhliadke miesta činu ku skutku 2, z ktorej vyplynulo, že v miestnosti s trezorom bola kriminalistickým technikom █████ █████ zaistená pachová stopa č. 4. Priebeh pachovej identifikácie zachytáva správa o výsledku porovnávania pachových stôp – zaslanie z 3. júla 2015, z ktorej tiež vyplýva, že porovnávaciu pachovú stopu od sťažovateľa mal zabezpečiť ██████████. Prílohou správy je protokol porovnávania pachových stôp z 11. júna 2015, ktorý vypracoval psovod ██████████, ktorý popisuje porovnávanie pachových stôp (s. 10 a 11 uznesenia) služobnými psami Festa a Nuxia. Najvyšší súd podrobne uviedol obsah evidenčných kariet a štítkov pachových konzerv.

7. Poukázal tiež na obsah výpovede psovoda ██████████, ktorý popísal priebeh pachového porovnávania a potvrdil, že v tzv. kóji – sterilnej miestnosti – vykonal pachové porovnávanie sám so špecifikovanými psami s tým, že v oboch prípadoch rozmiestňoval pachové stopy sám.

8. Najvyšší súd k námietke časového odstupu medzi odobratím pachovej stopy z miesta činu a vykonaním pachovej identifikácie uviedol, že ani zákon a ani podzákonné normy neurčujú maximálny časový odstup pre vykonanie pachovej identifikácie. Časový rámec 24 hodín od odobratia pachových stôp, t. j. termín najskoršieho výkonu pachovej identifikácie, bol dodržaný. Predmetom právnej úpravy nie je ani ďalšia použiteľnosť stopy v závislosti od času a počtu jej použití. K použiteľnosti stopy by sa mohol vyjadriť len znalec – odorológ, hoci vo všeobecnosti podmienkou použitia pachovej stopy je jej rozoznateľnosť a odlíšiteľnosť od iných pachov pre psa, ktorý je použitý pri pachovej identifikácii. V predmetnej veci nebol udelený súhlas na vyradenie pachových stôp a v čase porovnávania čas ich evidencie neprekročil lehotu piatich rokov. Z týchto dôvodov časovú námietku sťažovateľa najvyšší súd neakceptoval.

9. Najvyšší súd uviedol, že pachovú identifikáciu realizovali služobné psy s platnými certifikátmi kategórie MPK1 a MPK2. Na druhej strane konštatoval, že „nebol dodržaný predpísaný postup vo vzťahu k rozmiestňovaniu pachových stôp (pachových konzerv) pri výkone porovnávania prostredníctvom psa s kategóriou MPK1, keďže pachové stopy mali byť rozmiestnené druhou osobou, nie psovodom (Prevádzkový poriadok, podkapitola 6.1, bod 1. písm. c/). Takéto

nedodržanie predpísaného postupu vyplývajúceho z vnútorného aktu (nie zákona) však nie je spôsobilé vyvolať následok vo forme nezákonnosti konkrétneho dôkazu.“

10. Najvyšší súd v rámci záveru o zákonnosti predmetného dôkazu zohľadnil, že pachová stopa z miesta činu a porovnávací pachová stopa boli zabezpečené z prípustného zdroja príslušným subjektom v prípravnom konaní a boli vykonané v súlade s Trestným poriadkom, pričom procesné práva sťažovateľa boli dodržané. Striktné nedodržanie platných vnútorných predpisov upravujúcich podrobnosti priebehu pachovej identifikácie *„nemá vplyv na zákonnosť dôkazu ako takú, resp. môže byť právne významná len vo vzťahu k hodnoteniu jeho dôkaznej sily (účinnosti). Hodnotiace úvahy tohto typu však v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe neprináležia dovoľaciemu súdu, pokiaľ nejde o prípad podľa § 371 ods. 3 Tr. por.“*

11. Námietku o neúčasti obhajcu sťažovateľa na pachovej identifikácii a nezaznamenaní jej priebehu na obrazový záznam nepovažoval najvyšší súd za opodstatnenú. Vzhľadom na spôsob vykonania pachovej identifikácie nie je žiaduca prítomnosť inej osoby ako psovoda. Pes ako hlavný nástroj identifikácie je citlivý na vonkajšie vplyvy (rušivé faktory), ktoré by mohli mať negatívny dopad na výsledok úkonu. Najvyšší súd poukázal na metodiku výcviku služobných psov k metóde pachovej identifikácie, podľa ktorej každý nový element pri výcviku vníma pes ako rušivý vplyv, pričom medzi rušivé elementy patrí napr. *„zmena pracovného oblečenia psovoda, zmena stroja, obojka, vôdzky psa, prítomnosť novej veci v pracovnej kóji (napr. statív kamery), prítomnosť a pohyb cudzej osoby v pracovnej kóji, pohyb za oknom v pracovnej kóji, zmena stojanov na pachové konzervy, zmena pracích práškov na oblečení psovoda, zmena čistiacich prostriedkov na podlahe v kóji či prímies nových pachov do pachového pozadia v pracovnej kóji z vonkajšieho prostredia vzniknutých vetraním, nečakané zvuky počuteľné v pracovnej kóji a iné.“*

12. Podľa najvyššieho súdu podstata úkonu pachovej identifikácie vyjadruje možnosť obhajcu a obvineného zúčastniť sa priamo pri jej výkone. Poukázal na to, že výsledok porovnávania psom nemožno overiť inými spôsobmi (ľudskými zmyslami ani inými exaktnými metódami), preto je kľúčové, aby tento úkon prebehol prísne v súlade so stanovenými postupmi. Uvedené postupy sa plynutím času vyvíjajú a ich dodržanie je v záujme aj obvineného. Zdôraznil, že v súdnej praxi existujú rozhodnutia, podľa ktorých má proces pachovej identifikácie prvky rekognície a aj vyšetrovacieho pokusu, čoho dôsledkom je možnosť obhajcu a obvineného zúčastniť sa na takomto úkone v určitom štádiu konania. Je ale potrebné zohľadniť vývoj a skúsenosti z praxe, ktoré podmieniajú aj úpravu postupov. Rovnako je relevantné, že tento právny názor bol vyslovený v konkrétnej veci bez záväznosti rozhodnutia v tej veci *erga omnes*. V uvedenej veci navyše nejde o zjednocujúce stanovisko ani judikatúrne riešenie otázky. V tomto kontexte nie je relevantné, že obhajca sťažovateľa požiadal o účasť na vyšetrovacích úkonoch. Pri pachovom porovnávaní *„sa iné osoby okrem psovoda, resp. osoby rozmiestňujúcej pachovú vzorku, nemohli... zúčastniť priamo, keďže by sa mohli stať zdrojom rušivého vplyvu s negatívnym dopadom na závery porovnávania.“* Najvyšší súd tiež poukázal na argument okresného súdu, podľa ktorého účasť obhajcu nie je bežná napr. pri pitve, porovnaní vzoriek DNA alebo odtlačkov prstov, pričom jeho neúčasť nemá vplyv na zákonnosť týchto dôkazov. Podklady osvedčujúce priebeh pachovej identifikácie a výpoveď psovoda [REDACTED] neboli sporné. Najvyšší súd tiež poukázal na právne závery Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Al Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu z 15. decembra 2011, podľa ktorých opodstatnené obmedzenie práva na kontradiktórnosť konania možno vyvážiť inými opatreniami, resp. procesnými zárukami.

13. Najvyšší súd uviedol, že prevádzkový poriadok [podkapitola 6.1 bod 1 písm. d)] umožňoval vyhodnotiť pachovú identifikáciu dvomi rovnocennými alternatívami – písomným alebo obrazovým záznamom. Ak je výsledok zachytený písomne, nevyžadovalo sa vyhotovenie obrazového záznamu, preto absencia obrazového záznamu nemá vplyv na zákonnosť dôkazu ani na uplatnenie práva na obhajobu, hoci sa úkonu obhajca ani sťažovateľ nemali možnosť zúčastniť osobne. Priebeh úkonu dostatočne zachytáva správa o výsledku porovnávania pachových stôp z 3. júla 2015 a tiež výpoveď svedka – psovoda [REDAKOVANÉ] z hlavného pojednávania. Výpoveď a predmetná správa neboli v konaní spochybnené a sťažovateľ mal možnosť sa k nim vyjadriť a klásť svedkovi otázky, preto realizácia jeho práva na obhajobu bola dostatočne zabezpečená. Možno pripustiť, že sťažovateľ nebol o vykonaní pachovej identifikácie upovedomený, následne však sťažovateľ sám alebo prostredníctvom obhajcu mohol nahliadať do spisu, oboznámiť sa s obsahom predmetnej správy a po skončení vyšetrovania mohol spis preštudovať a vzniesť námietky, prípadne navrhnúť doplnenie dokazovania. Na hlavnom pojednávaní 20. mája 2016 mohol svedkovi klásť otázky, čo aj prostredníctvom obhajcu urobil.

14. K otázke, či pachová identifikácia bola v prípade sťažovateľa použitá ako priamy dôkaz, najvyšší súd uviedol, že ide v zásade o hodnotenie dôkazu, čo nepodlieha dovolaciemu prieskumu. Uviedol tiež, že zaradenie nejakého dôkazu do jednej alebo druhej kategórie nevykazuje taký vplyv, aby to mohlo viesť k porušeniu práv sťažovateľa. Pre výrok o vine sú prípustné priame, ako aj nepriame dôkazy, pričom podstatná je ich dôkazná sila.

15. K ustanoveniu znalca MVDr. Semana z odboru veterinárstva, odvetvia kynológie najvyšší súd uviedol, že v rozhodnom čase inštrukcia Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 7/2009 z 25. marca 2009 o organizácii a riadení znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti v znení neskorších predpisov vymedzujúca zoznam znaleckých odborov a odvetví nezahŕňala odvetvie kriminalistickej odorológie tak, ako to je v súčasnosti podľa platnej právnej úpravy. Ustanovenie predmetného znalca zodpovedalo vtedajšej právnej úprave a dovtedajšej rozhodovacej praxi všeobecných súdov.

16. Najvyšší súd poukázal na otázky, ktoré mal zodpovedať ustanovený znalec (s. 17 napadnutého uznesenia), pričom uviedol, že znalecký posudok sa týkal posudzovania pachových stôp a pachovej identifikácie, na jeho podanie mal byť preto primárne ustanovený znalec z oblasti odorológie, teda z oblasti zaoberajúcej sa zákonitostami vzniku pachov, ich vlastnosťami, významom a skúmaním. Skutočnosť, že v čase zabezpečovania dôkazov takéto odvetvie nebolo zapísané v zozname odborov a odvetví vedenom Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, „nemôže byť na príťaž obvinenému. Ak nebolo možné zabezpečiť takéhoto znalca riadne, postupom podľa § 142 ods. 1 Tr. por., mal orgán činný v trestnom konaní, prípadne súd, zvoliť postup podľa § 143 ods. 2 Tr. por. a zadovážiť znalca odorológa podľa možnosti aj z iného štátu, eventuálne prehodnotiť vypracovanie znaleckého posudku v tejto oblasti.“

17. Podľa najvyššieho súdu pribratie znalca kynológa by bolo akceptovateľné pri odpovedi na praktické otázky týkajúce sa výkonu pachovej identifikácie za podmienky, že tento znalec spĺňal podmienku podľa čl. 10 ods. 1 nariadenia v znení zmeňujúceho nariadenia, t. j. muselo by ísť o znalca z oblasti kynológie s ďalším špecializovaným zameraním (s absolvovaným špeciálnym kurzom). Takýto znalecký posudok by napriek tomu nemohol nahradiť odborné poznatky z oblasti náuky o pachoch a ich zákonitostiach, „ktorých ozrejmenie bolo v predmetnej veci potrebné a ktoré

môže poskytnúť len znalec odorológ.“. Uvedená otázka je z pohľadu súdnej praxe jedinečná, dosiaľ sa nevyskytla, preto bolo potrebné k nej pristupovať osobitne.

18. Najvyšší súd otázky položené znalcovi – či bol dodržaný správny postup pri odbere a zaistovaní pachových stôp a porovnávacích pachových stôp a postup pri identifikácii pachových stôp a či výsledky zistené identifikáciou sú platné a použiteľné ako dôkaz v ďalšom trestnom konaní – považoval za právne otázky, ktoré sa týkajú hodnotenia vykonaných dôkazov a ich použiteľnosti, čo sú právne závery, ktoré posudzuje súd, resp. orgán činný v prípravnom trestnom konaní.

19. Podaný znalecký posudok však nemožno považovať podľa najvyššieho súdu za nezákonný – keďže ho vypracoval znalec v príslušnom odbore ustanovený procesne prípustným spôsobom a neboli zistené dôvody na vylúčenie znalca a bol vykonaný v súlade s § 268 Trestného poriadku vrátane výsluchu znalca. Uvedené nedostatky mohli mať dopad na posúdenie použiteľnosti tohto dôkazu a jeho dôkaznej sily, čo sú kategórie spadajúce pod hodnotenie dôkazov, čo nie je oprávnený realizovať dovolací súd. Vzhľadom na skutkový stav zistený súdmi nižšieho stupňa a na vykonané dôkazy najvyšší súd uviedol, že *„znalecké dokazovanie k predmetným otázkam bolo vykonané nad rámec stavu nevyhnutného na rozhodnutie, keďže súdy otázku viny ustálili na základe radu nepriamych dôkazov tvoriacich ucelenú a logickú reťaz... existujúcu bez ohľadu na výsledok znaleckého dokazovania.*“. Z rozhodnutia ESLP Asch proti Rakúsku z 26. apríla 1991 vyplýva, že prípustnosť dôkazov podlieha pravidlám vnútroštátneho práva, pričom podstatné je, či konanie ako celok vrátane spôsobu predkladania dôkazov malo spravodlivý charakter.

20. Najvyšší súd v tomto kontexte uviedol, že sťažovateľovi a jeho obhajcovi bolo doručené uznesenie vyšetrovateľa o pribratí znalca až 6. októbra 2015, t. j. až po vypracovaní znaleckého posudku, čo nepovažoval za štandardné. S prihliadnutím aj na judikatúru ústavného súdu (III. ÚS 637/2015) dospel k záveru, že napriek neakceptovateľnosti takéhoto postupu, tento postup nemal reálny vplyv na právo na obhajobu. Sťažovateľ proti predmetnému uzneseniu podal sťažnosť, o ktorej bolo riadne rozhodnuté.

21. Na tomto základe najvyšší súd dospel k záveru, že uplatnené dovolacie dôvody neboli dané, preto dovolanie odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

22. Proti napadnutým uzneseniam krajského súdu a najvyššieho súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť.

23. Sťažovateľ poukazuje na to, že podľa okresného súdu kľúčovým dôkazom na uznanie jeho viny bola pachová stopa, resp. výsledok porovnávania pachovej stopy, ktorým bola preukázaná účasť sťažovateľa na skutku v bode 2 obžaloby. Okresný súd v rozsudku uviedol, že vzhľadom na okolnosti získania pachovej stopy na mieste činu sa tento dôkaz v zásade mení na priamy dôkaz, hoci ide o dôkaz nepriamy.

24. Sťažovateľ namieta, že pri tomto kľúčovom dôkaze – porovnávaní pachových stôp – došlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu a tento dôkaz nebol vykonaný zákonným spôsobom.

25. Sťažovateľ uvádza, že svoje námietky zhrnul aj v odvolaní, ako aj v dovolaní, pričom k nezákonnosti vykonania porovnávania pachových stôp uvádza tieto námietky:

- pachové porovnávanie vykonávala jedna osoba – psovod [REDACTED], ktorý zároveň rozmiestnil aj pachové stopy, čo je v rozpore so špecifikovanými internými predpismi na výkon pachovej identifikácie;
- o tomto úkone nebol upovedomený obhajca sťažovateľa;
- tento úkon nebol zaznamenaný na kamerový (audiovizuálny) záznam;
- pri pachovom porovnávaní bol jeden zo psov na vôdzke, čo je neprípustné, keďže psovod mohol na psa preniesť impulz, keďže vedel, kde rozmiestnil pachové vzorky;
- pachové vzorky z miesta lúpeže boli pred uvedeným porovnávaním porovnávané už viackrát, a to s inými podozrivými osobami, „*teda pachová vzorka z miesta lúpeže už bola týmto kontaminovaná a teda pre ďalšie konanie bola nepoužiteľná.*“;
- preskúmať správnosť postupu porovnávania pachových stôp môže iba znalec z odboru odorológie, k čomu ale v prípade sťažovateľa nedošlo, hoci o to požiadal.

26. Sťažovateľ nesúhlasí s tým, ako sa najvyšší súd vysporiadal s jeho dovolacími námietkami. Najvyšší súd uviedol, že postup pachovej identifikácie v rozpore s prevádzkovým poriadkom nevedie k jeho nezákonnosti. Sťažovateľ s týmto právnym záverom nesúhlasí, podľa neho uvedený rozpor má nevyhnutne za dôsledok nezákonnosť dôkazu. Obdobne najvyšší súd uviedol, že kamera v kóji by bola rušivým prvkom, hoci psovod [REDACTED] uviedol, že videozáznam vyhotovujú, len keď je na to daná požiadavka. Najvyšší súd tiež akceptoval, že do konania mal byť prizvaný znalec z odvetvia odorológie s tým, že sťažovateľovi nemôže byť na ťarchu to, že takýto znalec v zozname znalcov nie je. Napriek tomu nedospel k záveru o nezákonnosti dôkazu.

27. Sťažovateľ poukazuje na to, že za vinného bol uznaný na podklade nepriamych dôkazov – GPS navigácie a výpisov z telekomunikačnej prevádzky. Tieto nepriame dôkazy mali byť doplnené ďalším nepriamym dôkazom – pachovou identifikáciou, ktorá ale v jeho prípade je nezákonným dôkazom. Z tohto hľadiska – aj s ohľadom na judikatúru všeobecných súdov – nebol daný dostatočný podklad na uznanie viny.

28. Sťažovateľ už na súde prvého stupňa predložil nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. IV. ÚS 1098/15 z 22. marca 2016, ktorý sa podrobne venuje spôsobu pachovej identifikácie, úlohe znalca z odboru odorológie, účasti obhajcu pri porovnávaní a pod. Na tento nález poukázal aj ustanovený znalec MVDr. Seman, ktorý si zrejme tiež uvedomil, že na niektoré otázky týkajúce sa pachovej identifikácie bol oprávnený odpovedať výlučne znalec – odorológ.

29. Aj na podklade uvedeného nálezu sťažovateľ argumentoval, že pachová identifikácia ako kľúčový dôkaz v jeho veci nebola vykonaná zákonným spôsobom. Krajský súd uviedol, že zákonnosť pachovej identifikácie potvrdil znalec MVDr. Seman, hoci najvyšší súd konštatoval, že tento znalec nebol oprávnený tieto otázky riešiť.

30. Na tomto základe sa sťažovateľ domnieva, že došlo k porušeniu označených práv napadnutými uzneseniami krajského súdu a najvyššieho súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

31. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutými uzneseniami krajského súdu a najvyššieho súdu. Sťažovateľ namieta, že bol uznaný za vinného na podklade nezákonne vykonaného dôkazu – pachovej identifikácie.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu:

32. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (m. m. III. ÚS 149/04)].

33. Sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu krajského súdu dovolanie, v ktorom uviedol zhodné argumenty ako v ústavnej sťažnosti. Sťažovateľ namietal, že bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] a že rozhodnutie krajského súdu je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom [§ 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku]. Námietky sťažovateľa smerovali k zákonnosti vykonania pachovej identifikácie. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd tieto námietky vecne preskúmal, reálne sa nimi zaoberal a neodmietol ich len z procesných dôvodov. Uplatnenie právomoci najvyššieho súdu takto vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať opodstatnenosť námietok sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu krajského súdu.

34. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa už pri jej predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde].

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

35. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne

z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

36. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inšinciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

37. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné poukázať aj na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého rozhodnutie a postup všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platným a účinným zákonom (na vec aplikovateľnými procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi), nemožno kvalifikovať ako porušovanie základných ľudských práv (m. m. napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

38. Vychádzajúc z napadnutého uznesenia, ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd venoval dovolacím námietkam sťažovateľa náležitú pozornosť a vysporiadal sa s nimi. Ústavný súd právne závery najvyššieho súdu nepovažuje za arbitrárne a ani zjavne neodôvodnené, preto sú ústavne udržateľné.

39. Najvyšší súd sa zaoberal námietkou porušenia práva sťažovateľa na obhajobu, pričom k neúčasti obhajcu sťažovateľa, resp. samotného sťažovateľa na výkone porovnania pachových stôp uviedol, že samotná podstata úkonu v zásade vyžaduje, aby sa uvedený úkon realizoval v neprítomnosti obhajcu, resp. obvineného. Poukázal tiež, že samotný výkon pachovej identifikácie sa uskutočňuje v sterilnej miestnosti (kóji), kde je prítomný psovod a služobný pes. V tomto kontexte zdôraznil tiež metodiku výcviku služobných psov a vymenoval možné rušivé vplyvy, ktoré môžu negatívne ovplyvniť priebeh pachovej identifikácie. K právnym záverom prijatým v inej veci – o podobnosti tohto úkonu s rekogníciou alebo vyšetrovacím pokusom, z čoho vyplýva možnosť účasti obhajcu a obvineného na úkone – najvyšší súd podotkol, že ide o právny názor záväzný v konkrétnej veci, a nie o zjednocujúce stanovisko alebo iné záväzné judikatúrne riešenie uvedenej problematiky. Najvyšší súd napokon zdôraznil, že sťažovateľ a jeho obhajca mali možnosť oboznámiť sa s písomnou dokumentáciou zachytávajúcou predmetný úkon, mali možnosť navrhnúť

doplnenie dokazovania, mohli klásť otázky psovodovi [REDAKOVANÉ], ako aj znalcovi MVDr. Semanovi. Z uvedeného hľadiska bola zabezpečená kontradiktórnosť konania dodatočne po vykonaní úkonu, na základe čoho dospel k záveru, že nezistil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

40. Ústavný súd tento právny záver nepovažuje za arbitrárny (svojvoľný), pretože z hľadiska dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ide o prieskum obhajobného atribútu spravodlivého procesu spočívajúci vo vyhodnotení dovolacím súdom, či sa skôr konajúce súdy spoľahlivo a nearbitrárne vyrovnali v odôvodnení svojich rozhodnutí s otázkami podstatnými pre rozhodnutie, čo zodpovedá obhajobným právam obvineného. Na odobrenie záverov skôr konajúcich súdov musí ísť o vyrovnanie sa s dotknutou otázkou udržateľným spôsobom, dovolací súd nemusí nevyhnutne dospieť k rovnakému spôsobu vyriešenia tejto otázky (stotožniť sa s obsahom a rozsahom vlastnej úvahy skôr konajúceho súdu o otázke vyhovie alebo odmietnutia predmetného návrhu, taká úvaha však musí byť v odôvodnení relevantne prítomná). V tom je paralela s posudzovaním predmetných okolností ústavným súdom (keď ochrancom ústavnosti je aj všeobecný, najmä najvyšší súd) a podľa naznačených kritérií posudzoval aj ústavný súd rozhodnutie najvyššieho súdu (IV. ÚS 546/2020). Najvyšší súd svoje úvahy v tomto kontexte primerane a zrozumiteľne odôvodnil, preto tento právny záver je ústavne akceptovateľný. Ústavný súd považuje za potrebné dodať, že povaha úkonu pachovej identifikácie je daná použitím služobného psa, ktorého čuch sa pri tomto úkone využíva a ktorý je významne citlivejší ako ľudský čuch, a podstata úkonu takto vyžaduje vylúčenie, prípadne minimalizáciu rušivých vplyvov, medzi ktoré patria aj pachové vplyvy (použitie čistiacie a pracie prostriedky, pachy prenikajúce po vetraní) alebo iné vplyvy, napr. akustické (zvuky z okolia a pod.), ako aj výkon tohto úkonu v špeciálnej miestnosti. Napokon aj Ústavný súd Českej republiky, ktorý v náleze sp. zn. IV. ÚS 1098/15 okrem iných analyzoval aj podmienky prípustnosti pachovej identifikácie ako dôkazu vyplývajúce z praxe súdov USA, poukázal na to, že v rámci týchto podmienok prípustnosti je potrebné vziať do úvahy všetky okolnosti, ktoré sprevádzali proces medzi poskytnutím stopy psovi a stotožnením porovnávacej vzorky – pričom má ísť o neprerušovaný proces a podozrivý sa nesmie nachádzať v dosahu čuchu psa. Uvedená podmienka takto skôr indikuje vylúčenie prítomnosti obvineného pri tomto úkone.

41. Pokiaľ ide o zákonnosť vykonania pachovej identifikácie [§ 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku], najvyšší súd v prvom rade uviedol, že podrobná úprava pachovej identifikácie vrátane odoberania pachových stôp je uvedená v interných predpisoch polície. Poukázal na to, že v zmysle prevádzkového poriadku prichádzalo do úvahy zachytenie úkonu písomným alebo obrazovým záznamom, pričom išlo o rovnocenné alternatívy. Z uvedeného hľadiska nevyhotovenie obrazového záznamu nepovažoval za porušenie interných predpisov a za skutočnosť spôsobujúcu nezákonnosť dôkazu. Najvyšší súd identifikoval porušenie interných predpisov v tom, že pri použití psa s kategóriou MPK1 mala pachové konzervy rozmiestniť iná osoba odlišná od psovoda, čo sa v tomto prípade nestalo. Toto nedodržanie predpísaného postupu nepovažoval najvyšší súd za spôsobilé vyvolať nezákonnosť dôkazu.

42. Ústavný súd nepovažuje ani tento právny záver za arbitrárny, prípadne zjavne neodôvodnený, preto je ústavne akceptovateľný. Ústavný súd v tomto smere tiež odkazuje na prevádzkový poriadok, ktorý umožňuje, aby pri psoch s certifikátom MPK2 pachové konzervy rozmiestňoval priamo psovod, čo minimálne indikuje, že takýto postup pachovej identifikácie z technického, resp.

praktického hľadiska možný je a rozmiestnenie pachových konzerv priamo psovodom automaticky neznehodnocuje získané výsledky. Obdobne z výpovede svedka [REDAKOVANÉ] (psovoda; porovnaj s. 10 rozsudku okresného súdu) vyplýva, že certifikát MPK1 predpokladá prácu psa na vôdzke psovoda a certifikát MPK2 predpokladá vykonanie pachového porovnania samostatne psom bez toho, aby bol na vôdzke. Z tohto hľadiska nemožno akceptovať námietku sťažovateľa v ústavnej sťažnosti, že jeden zo psov bol na vôdzke. Pachovú identifikáciu realizovali dva služobné psy s rôznymi certifikátmi (MPK1 a MPK2), preto jej výkon jedným psom na vôdzke v skutočnosti indikuje dodržanie interných predpisov.

43. K námietke ustanovenia znalca MVDr. Semana, ktorý nie je znalcom z odvetvia odorológie, najvyšší súd uviedol, že v čase pribratia znalca takéto odvetvie nebolo zapísané v zozname odborov a odvetví, pričom pribratie znalca kynológa vyplývalo z dovtedajšej súdnej praxe a mohlo umožniť aspoň zodpovedanie určitých špecifických otázok týkajúcich sa pachovej identifikácie za predpokladu, že tento znalec absolvoval špeciálny kurz. Najvyšší súd tiež vytkol formuláciu niektorých otázok znalcovi, keďže mal odpovedať na právne otázky, resp. formulovať právne závery. Uviedol tiež, že predmetné znalecké dokazovanie bolo vykonané nad rámec zisteného stavu potrebného pre rozhodnutie, keďže konajúce súdy otázku viny ustálili na podklade nepriamych dôkazov tvoriacich ucelenú a logickú reťaz, pričom odkázal na rozsudok okresného súdu a uznesenie krajského súdu. Ústavný súd tento právny záver považuje za jeden z možných a ústavne akceptovateľných právnych posúdení predmetnej procesnej situácie. Napokon aj z nálezu Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 1098/15 vyplýva, že preskúmanie výsledkov pachovej identifikácie kontrolným znaleckým posudkom prichádza do úvahy v prípade pochybností, teda výsledky pachovej identifikácie nepodliehajú prieskumu znalcom automaticky.

44. Najvyšší súd skúmal aj časové hľadisko vykonania pachovej identifikácie od času, keď na mieste činu bola zaistená pachová stopa. Poukázal na to, že päťročná lehota na uchovávanie stôp neuplynula, a tiež uviedol, že podmienkou vykonania pachovej identifikácie je kvalita, resp. použiteľnosť pachovej stopy, ktorá je daná rozoznatelnosťou pre psa. Ústavný súd v tomto kontexte poukazuje na to, že z vykonaných dôkazov vyplýva, že prax v tomto smere sa vyvíja, čo vyplýva aj z vyjadrenia odorológa [REDAKOVANÉ] (s. 18 rozsudku okresného súdu) o dobe použiteľnosti pachových stôp a porovnania praxe. Možno tiež uviesť, že z podstaty tohto úkonu, zo spôsobu uchovávanía pachových konzerv obsahujúcich zaistené pachové stopy a porovnávacíe pachové stopy vyplýva, že vykonať pachovú identifikáciu s tou istou pachovou konzervou možno viackrát, rozhodne nie len raz. Z tohto hľadiska neobstojí námietka sťažovateľa, že pachová konzerva so zaistenou stopou bola použitá viackrát, keďže táto skutočnosť sama osebe nevyklučuje použiteľnosť tejto pachovej stopy pri opakovaných pachových identifikáciách.

45. V tomto kontexte ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej zdôrazňuje materiálny prístup k námietkam o porušení zákona v trestnom konaní. Nie každé porušenie zákona v trestnom konaní má takú povahu, prípadne intenzitu, že má za následok porušenie práv zakotvených v ústave, resp. dohovore (porovnaj napr. I. ÚS 245/2019). Tento právny záver možno uplatniť aj vo vzťahu k dodržaniu interných (podzákonných) predpisov upravujúcich spôsob výkonu určitého úkonu ako dôkazu a s ním súvisiacich ďalších podporných úkonov.

46. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je určité, zrozumiteľné, ústavne akceptovateľné a bez vnútorných rozporov a zaujíma stanovisko k podstate námietok

sťažovateľom uvedených v jeho dovolaní, ktoré sťažovateľ opakuje aj v konaní pred ústavným súdom.

47. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením a obsahom označených práv podľa ústavy a dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

48. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu zaoberať sa ostatnými návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2021

Libor Duľa
predseda senátu